

ՄԱՐԿԱ

Ազգային, Քաղաքական, Բանավորական եւ Զուարճալիք

Ժող. Տարի, Թիւ 31

ՄԱՐԿԱ

7 Փետրուար, 1898

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ. — Ծաղիկի բաժանորդագիրն է Տարեկան՝ Պոլսոյ համար 40, Գաւառներու համար 50 դրամ. : Վեցամսեայ Պոլսոյ համար 25, Գաւառաց համար 30 դրամ. : Հասք 30 փարայ : Բաժանորդագրութիւնը քիւի վրայ է, տարեկան բաժանորդները պիտի ստանան 52 եւ վեցամսեայները 26 քիւ Ծաղիկի : Պաշտօնական Գրաստունը յանձն կ'առնէ հասուցանել բաժանորդներուն վճարները.

Ծաղիկի հրատարակութիւնը ո'ր եւ է արգելի հանդիպի : Ծաղիկի բաժանորդներն իրաւունք ունին 100 այցեքարտ նուէր ունենալու : Հանձնարարութեամբ վերաբերեալ յօդուածներ եւ քրթակցութիւններ շնորհակալութեամբ կ'ընդունուի : ՀԱՍՅԷ — Ծաղիկի վերաբերեալ ամէն ինչ տե՛սք է ուղղել Պաղատական Գրաստունը, կ. Պոլիս, Սուրբան Համալսարան, քիւ 14 :

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Յայտնի է մեր ընթերցողներուն որ արդոյ հասարակութեան մէկ մասը զրաւական տագնապի մէջ կը դառնուի ժամանակէ մը ի վեր :

Արժէթուղթերը բարձրացան, ինկան, դարձեալ ելան, ցորենի գինները ելան, ինկան, չաքարն ու խանձէն երբեմն ելան երբեմն ինկան, վերջապէս ամէն բանին վրայ քիչ չատ փոփոխութիւններ եղան մի միայն բանի մը վրայ փոփոխութիւն չեղաւ, այն է արդոյ հասարակութեան քսակին վրայ :

Արդոյ հասարակութիւնը իրաց այս վիճակը նկատելով ինքզինքը փոխառութեամբ բարւոքել կարծեց եւ սկսաւ դէմը ելնողէն փոխ ստակ ուզել այս կարծիքը սխալ ելաւ :

Ինչո՞ւ : Սիրելի ընթերցողս, պատճառը սա է որ փոխ ստակ առնելը անպատճառ ըլլալու է ճիշդ «տէր բայի» ու «սեռի խնդիր»ին պէս, եւ քերականութիւնն արդէն ասոր կանոնը տուած է սապէս թէ՛ երբոր բան մը կ'ըլլուի անպատճառ այն բանն ընող մը ալ պիտի գտնուի, հետեւապէս առանց փոխառութեան չկայ փոխառութիւն :

Ահա քերականութեան սա կանոնին պատճառաւ այսօրուան օրս արդոյ հասարակութիւնը ստակ չկրնար կոր գտնել, իթէ այս կանոնը չըլլար՝ արդոյ հասարակութիւնն այս անտեսական տագնապէն կը խալըսէր :

Զարմանալի է որ Քերականութիւն գրողները սա կանոնին վերնալուսն քնաւ հոգ չեն տանիր :

Եկու տես որ քերականութեան սա կանոնին տեղեակ չեղողներն ալ ստակ չեն տար կոր, եկու տես որ սեղանաւորներն ալ չեն տար կոր եւ ուրիշէն ստակ կ'ուզեն կոր :

Մարդս չկրնար հաւատալ երբ կը տեսնէ որ ստակ տալու համար միայն խանութ կամ սենեակ բացող մէկը ուրիշէն ստակ կ'ուզէ : Ասիկայ կը նմանի այն մարդուն՝ որ արդոյ հասարակութեան կերակուր տալու համար ճաշարան մը կը բանայ եւ խանութը եկող յաճախորդներուն կերակուր տալու տեղ՝ ինք կը նստի ու յաճախորդներուն կ'ըսէ :

«Արկէց պիտի մը բերէք ինձ :»

Եթէ միայն սեղանաւորները ստակ չունենային՝ այնչափ հոգ չէինք ընէր բայց երբ կը տեսնենք որ վաճառականները չունին, արհեստաւորները չունին, գործաւորները չունին, կ'ստիպուինք հարցունել թէ՛ ո՞վ ունի : Այս մասին զիրար բամբասելու իրաւունք չունինք, թող ձենէ ունեցողը չունեցողին քար նետէ :

Մեզի ամենէն աւելի ցաւ տուողը սա է որ խմբագիրներն ալ չունին, մեր բարեկամներէն մին փոխառութիւն մը ընելու համար բոլոր վաճառականներուն սեղանաւորներուն ու բարեկամներուն խանութները մտաւ ելաւ, մէկ սեղանաւոր մը միայն գտաւ որ իրեն խոստացաւ փոխառութիւն մը ընելու :

Օր մը ետքը այս սեղանաւորին տունը գնաց :

— Ծառայ եմ, էֆէնտի :

— Բարի եկաք :

— Երէկ խոստացած էիք որ այս օր գամ ու . . . :

— Հասկըցայ քանի հարիւր ոսկիի պէտք ունիք :

— Երեք հարիւր :

Ապրանքներդ կը ծախե՞ս կոր՝ աղէկ առուտուր կ'ընե՞ս կոր :

— Սանկ :

— Տետրակներդ ի՞նչպէս են :

— Աղէկ կազմուած են :

— Այս երեք հարիւր ոսկին ե՞րբ կրնաս ինձի դարձունել :

— Ժամանակը գիտէ ։
 — Աղէկ ամա երեք հարիւր ոսկին համար երկու հարիւր ոսկի չափ պիտի տաք եւ սովորութիւն մը ունիմ որ չափը կանխիկ կ'առնեմ ։
 — Այո՛ ։
 — Այս փոխառութիւնն ալ կ'ընեմ կոր նէ՝ ձեզի սիրելու համար կ'ընեմ կոր՝ եթէ ուրիշ մը ուզելու ըլլար չէի տար ։
 — Շնորհակալ եմ ։
 — Բայց կ'ուզեմ որ ստակա ժամանակին տաս ։
 — Ժամանակը գիտէ ։
 — Կարծեմ որ քիչ ժամանակէն կրնաք վաստակիլ եւ վճարել ։
 — Ժամանակը գիտէ ։
 — Ասկէց ետքը առուստ ընելը աղէկ կ'երթան ։
 — Ժամանակը գիտէ ։
 — Անանկ է նէ ժամանակը զրկէ անոր հետ խօսինք ։
 Այս խօսքին վրայ մեր բարեկամը զուրս կ'ելլէ եւ գործին կ'երթայ ։
 Ահաւասիկ , ընթերցող մեր բարեկամը հազիւ կրցեր էր մէկ փոխառութիւն մը գտնել որ երեք հարիւր ոսկին երկու հարիւր ոսկի չափ կ'ուզէ ։
 Ինչպէ՞ս կ'ուզէք ուրեմն որ իրաց այս վիճակին մէջ փոխառութիւն ըլլայ ։

ՅԼԻԻԹ

Պ Ա Ր Ա Հ Ա Ն Դ Ե Ս

(Շարունակութիւն 30 քիւէն եւ վերջ)

— Ինչո՞ւ պազ չիմտի քէֆիմ կէտի դոչեց Բասկալ , գատէնին աօլու կէօրիւրսէմ կիւրէյիմ ֆէրահլանըր ։
 — Թէրէզօն , փազար կիւնիւ ամեանա կէլմէտին կնուըլարը վար ըսը ։
 — Նէ եափայրմ , աղապապամըն տիչինին աղըսը թուլթուր , քիւ , Խիրքէ ըսըթտըմ թուպա զըզարտըմ , թա քի աղըսը գոյ վէրտի իսէ եանընտան ալըրլամտարմ ։
 — Իսթէր իսթէմէզ ինանմալը , տիւ Թէրէզ , անա տահա նէ սաքրիֆիա էտէյիմ քի թէքմիլ եիւրէյինէ սահիպ օլապիլէյիմ ։
 — Ահ Բասկալ հէր նէ եափոտմ ինանտըրլամայաճաղըմ քի սէնի նէ թիւրլիւ սէվէրիմ , ժըվուզասիւռ ժը սուի թուլթ ափու ։
 — Բասկալ նէ • , պաչ պաչա խոտովանանք մը օլույօրսընըզ ։
 — Էօնիւնտէքի վէնչօնու իչ տէ պիլէ գարչմա ։
 — Էյի ամա գարտաչ , պիր եանտան փըս փըօ պահա տա պուշտան զըչ զըչ տէմէք տիր ։
 Այս միջոցին սեւ տօմինօ հագած ցոփուհի մը ձեռքը Բասկալին երկնցնելով «ազամ հայր» ըսաւ ։
 — Վայ , ազամ հայր մասկարա , կէլինտի օթուր պապալըմ նէյն սիյահլար կիյմիշին , զօճան էօլմիւշ օլմալը ։

— Էվլէթ օնուն իչիւն պու ազամ պալօյա կէտիմ ։
 — Տօղրուսու կիւզէլ եաա թուլթուհօրսուն , չիմտի տէմէք տուլ գալարն , էօյլէ՞ մի ։ Էվլէնսէնէ ։
 — Էքմէք կէթիւրէն պուլսամ , չիմտիտէն թէզի հօգ ։
 — Էքմէքճի ալսանա ։
 — Եաղըզ սանա , պէնի էքմէքճիէ՞ մի լայըզ կէօրիւյօրսըն ։
 — Պէնիմ կիպի պօչկէզէնտէն էյի տիր կէնէ ։
 — Կիտէ կիտէ ճարիս օլույօրսըն . հէփսինին ազըլ պաչընա կէտի սէնին կէլմէտի , ըսելով բարկացաւ առաւ քալեց ։
 — Գարտաչ տօղրու սէօյլէյէնին թէփէսի տէլիք օլուր տէրլէրսէ , տօղրու տուր , աճ գալմասըն տէլիւ էքմէքճի ալ տէտիմ տէյի կիւճէնտի կիթտի ։
 — Հա , հա , հայտէ գահլանմա , ալ չու վէնչօնու պոպալըմ ։
 — Չագալըմ , զիրա պու վէնչօ հիչ տօղանմազ ինսանա , անալիզ էթտիմ իչինտէ զըրմըզը պօյա իլէ շէքէրտէն պաչգա պիր շէյ պուլամատըմ ։
 — Վայ լանսիէ պաչլատը , հայտէ պիր տամա պուլ ։
 — Սէօյլէմէսի գօլայ ամմա տամա պուլ տա սէն տէ օյնա պէն տէ օյնայրմ ։
 — Էօյլէ իսէ պաչգա պիր չարէ պուլալըմ , տուր պագալըմ շու ֆրանսըզ գարսը օյնա՞ր մը , մատամ լանսիյէ օյնար մը ։
 — Ավէք բլէզիր մօնսիէօ ։
 — Իսմիմի պիլմէյօր տա պանա բէզիլ տէյօր , ամմա նէ իսէ իշթէ պէնտէ տամա պուլտոււմ , հայտէյին ։
 — Տուր պէ գարտաչ պօրճոււմուզու վէրէլիմ . կարսօն նէ տիր պօրճոււմուզ ։
 — Էֆէնսիմ 20 վէնչօ կէթիւրտիմ , հէփսի 50 զրուշ ։
 — Նէ սէօյլէյօրսըն , պէշ քիչի իզ իքիչէր վէնչօ իշտիք , հէփսի օն թանէ էտէր ։
 — Եանըլըզ վար , էֆէնսիմ , պէն էլիմ իլէ 20 թանէ կէթիւրտիմ , եալան մը սէօյլէյէճէյիմ ,
 Լանսիյէ պաչլայօր Բասկալ , նէ իսէ վէր պիթիւր ։
 Գապահաթ պիլգաէ քի իչէրտէ իչիլ իչէրիզ ։
 — Տուր փորանըն գուսուրուշու ալալըմ կիտէլիմ ։
 Այս միջոցին պարտարահը խառնաչփոթ ձայներով կը գոռար , որը անկաժէ կը պոռար , որը քառէ կը գոչէր , որ մէկն ալ վիզալի կը պոռչատէր , երաժշտութիւնը սկսաւ , խառնաչփոթ աղաղակները կարծես զի թուլթուր կըտրեցան , եւ լանսիէն սկսաւ , պարօզներուն ձեւերը նկարագրել անկարելի է , մեր հանրածանօթ Բասկալը պարին մէջ իր խեղկատակութիւններով առաջին հանդիսացաւ , վերջապէս խաղը լմնալով ամէն զոյգ սկսաւ դէպի պիւֆէն դիմել , Բասկալ , Թօնի եւ Ժիւզէ ալ պիւֆէն մօտ իրենց նախկին տեղը բռնեցին ։
 — Էյ գոչեց Ժիւզէ . չիմտի տէ չագմանըն սըրասը տըր Կարսօն , պիլգէ փօնճ կէթիւր ։
 Թօնին «պէն չիմտի կէլիւրիմ բսելով միտնակ աներեւոյթ եղած միջոցին գրպանէն փառային քօտիլ կը ձգէ , իսկ առդին Բասկալին խոււրը անխնայ փօնճերը խմելու կըբաղին ։
 — Թօնի , պիր ազ տահա կէլմէսէն , մատմազէլ

Ֆէսֆէսէտէն պողազընատէք փօնճ պանեօսընա կիրէճէք: Ծուրանըն հիսապընը թէմիղէ:

— Պաշ լուստիւնէ էֆէնտիւմ, լոսելով, ձեռքը գրպանը կը խօթէ, բայց ինչ տեսնէ,

— Ծօ պու նէ պէլա, ճէպիմտէ ճըղտան եօգ, տիւ- շիւրմիւշիւմ, վայ պապատընըն, շիմտի:

— Պէնիմ տէ մարդարէլիյիմ կէլտի չըգար:

— Էյի ամմա պուրատաքի պօրճու նէ եափաճաղը:

— Պաշըմտան տաշալա տամլալար էնիյօր, շիմտի տուտում, աղտալամ ուշանմըշ տըր, նէ ճէվաալ վէրէ- ճէյիմ, ախ Աստուածածին:

— Նէ ճէվաալ վէրէճէքսին, պալօտա չաղտըք, էյ- լէնտիք տէրսին, վէսէլամ:

— Բէգիլիյին վազթը տէյիլ Բասկալ, պիր շէյ տիւ- շիւն չու պօրճումուզու վէրէլիմ:

— Ճէպիտէքի սահաթը պիւֆէյէ պրազ, հարըն ա- լըրըզ:

— Էյ սանա վէրէյիմ տէ սէն վէր:

— Ճանըմ, Ալլահ աշղընա օլտուն, պիզի էվին սօ- գազընա դատար պրազըն տա նէ եափաճազսանըզ եա- փըն, ախ, թէօպէլէր թէօպէսի, պիր տահա պալօնուն իսմինի վէրմէյիմ:

— Ճանըմ գօրգմայըն մատմազէլէր, պիր շէյ եօգ, տահա էվտէն ուշանմարչլար, հայտէլին չափուք պիզ սիզի պրազըրըզ ըսելով ձիւզէն հոն թողուցին եւ աճա- պարանօք մեկնեցան:

Թիրաւի ալ օրիորդներուն հայրերը եւ մայրերը ի- րենց աղջկուները անկողիններուն մէջ չգտնելով սոսկալի մատտանջութեան մէջ էին երբ երկու օրիորդներ տու- ներնուն ներս մտան: Այնչափ մեծ էր հօրերնուն բար- կութիւնը որ մայրական սէրը միայն կարող եղաւ քիչ մը մեղմացնել, եւ անկէ վերջը ուխտեցին որ պալօյին անունն անգամ չիտան:

Թերեւս չատեր մեր նկարագրութեան մէջ չափա- զանցութիւն նշմարեն, սակայն ցաւ ի սիրտ սափազած ենք բառ առ բառ ճշմարտութիւն ըլլալը խոստովանիլ:

ԱՆՑԵԱԼՆ ՈՒ ՆԵՐԿԱՆ

(Շարունակութիւն 30 թիւէն)

— Ճանըմ տէր պապա, հապա կըսեն կոր քի նշա- ներ են ամա, իրարու հիչ մինասիպ չեն ինկեր, աղջիկը գիտուն է եղեր, հիմակու աղջիկներէն: Տղուն համար ալ պօշ խափա բան մըն է բանէ խապար չունի, երկու չիֆթ լախըրըզ ընել չիյտէ կըսեն կոր, ամա վրայէն ալ նայիս նէ գիտես քի սէքսէն տարուան աղա տէտէ է, շիտակը մեղք աղջկանը:

— Ձէ, Աստուած օրհնէ, այնպէս չէ, վարքը բարքը շատ պարկեշտ է, գլուխը ծանր տղայ մըն է, լուսահոգի հօրմէն, Աստուած լուսաւորեցէ հոգին, անանկ տեսեր, անանկ սորվեր է: Էյ սուրբ գիրքն ալ կ'ըսէ եւ, որդի

հարազատ գնմանութիւն հօրն բերէ, լուսահոգի հայրեր- նին ալ Աստուած ի լոյս երեսաց իւրոց հանգուցէ, թըպիւր ասոր պէս բարեպաշտ հաւատով էր, հաթթա հիչ միտքէս չեղլար օր մը աս չօճուխը տահա տասը տարու էր: չօճուխ չէ մի՞ ժամ չի գացած քիչ մը չէօրէք կե- րեր է տէյի քիթին բերնին անանկ թօխաթ մը դարկա- քի, չօճուխը սէրսէմէմիչ եղաւ, իշթէ ասիկայ հալովը միտքին մէջը կը սպաւորուի, լաքին ուր է հիմա անանկ բարեպաշտներ, շիտակը անարժանութիւնս այս օրհնեալ թաղիս մէջը ասանկ բարեպաշտական սովորութիւններ մէյ մը ձեւ օրհնեալ բնակութեան մէջ, մէյ մը հոն, մէյ մըն ալ Հաճի կարապետ աղային տունը կը տեսնամ: Էյ ժամանակի բերմունք, Աստուածով կէնէ ամէն բան տեղը կուգայ, Աստուած բարեպաշտները պակաս չընէ:

— Ամա տէր պապա, ախճիկը լսածիս, տեսածիս կէօրէ՛ հաղար Մարտիկ կ'արժէ, մինակ քիչ մը խապա- հաթ մը ունի նէ երեսը տիւզէն կ'ընէ:

— Ձէ, Աստուած օրհնէ, մեղքը մ'առնեմ, անիկայ ի ծննդենէ լուսապայծառ օրհնեալ խուչի մըն է, խապա- հաթ մը ունի նէ ան բարեպաշտութեան մէջ չէ քիչ մըն ալ ասդին դալու ըլլայ նէ հալովը բարեպաշտութիւնն ալ տեղը կուգայ:

— Ձիւնքի՛ տէր պապա, ինչէն գիտեմ քի, հէմէն եօխ չըլլայ, անցած օր մեր չօճուխը, Բերուզիկն ալ ֆարզին գացածի պէս եղեր է տէ մահալլէն . . . տուն եկեր է նէ ամա՛ հալովը չէ, նասըլ ալ խելք է թրեր տէ ուսուիկ մը Կ. ին հարցուցեր է Ք. . . տունէն քեզի կուզեն կոր, օտրքօլօն պիտի առնեն եղեր տարի՛ր մի: Ան ալ երկու չիչէ ինչ չափուխ հատուցցին հիմա կը տա- նիմ ըսեր է, կը նայիս մի սըվօր, նասըլ ալ պիշիմիլ պէլ- լիսիզ մը բերնէն բան առեր է, հալովը չէ:

— Աստուած անիորճ պահէ, փէք խելացի բան է:

— Տէր պապա, ով տէլէ ուր, Աստուած պակաս չա- նէ հանըմին գէրաֆէթէն է ուր չօճուխին ալ թէհսիր է արեր: Փախէթ ճանըմ տէր ախպար, ատ նշանած մանչն իշ կու բանի, գործն ինչ ուր:

— Աստուած օրհնէ, չուկան խալբախճիներուն գլուխն է, էյ լուսահոգի հօրմէն ալ Աստուած զմեզս նորա մի յիշեցէ, բաւական ժառանգ մնաց:

— Ճանըմ տէր պապա, բարով մի չեմ ճանչեր իսէ տէ՛ սա . . . աչլին քչեց մի . . . ան տղան չէ՞ ուր:

— Իշտէ ան է Աստուած օրհնէ:

— Ճանըմ էֆէնտիւմ, հրամանքդ ալ ամմա մէթ ա- նելու մարդը գտար, ինչիս արիւր ուր քըչեց մըն ալ կե- նար նը՝ մինչ ի երկինքը տի հանէիր: Ճանըմ էֆէնտիւմ ատ աղան ճիպ դարտակ մարդ մին է: Պօլ պօլ թէմէն- նահ անել գիտէ, պաշխա բան մի չի գիտէ: Անցածներս վարուելը նատեր է անը, ասոր մօտը դանուեցայ. տես- նեմ ուր պօլ պօլ խօրըթաներ կանէ:

— Տէր պապա, պիր ազ տա օրտա սէօյլէլին, կէճ գալալըզ պէթլէրլէր, կիտէլիմ:

— Դարիկ աղա, Աստուած օրհնէ կարծեմ ձեր բա- րեպաշտութիւնն պիտի ընկերանայ:

Շարունակիլի

ՆԿԱՐՆԵՐ

Ճանրմ Մարտիկ աղա, պուռ ուշագլարընա հե՛ չօգ
եիւզ վէրիյօրսըն, դարտաշ, չօգ թէրպիլէսիդ չէյլէր :

— Նէ ետփայրմ էֆէնտիմ, հագգըն վար ամա, վա-
դըթ ֆէնա վագըթ, պէնիմ տէ ուշագլարըմա փարա
վէրտիյիմ եօգ ա, եիւզ վէրիյօրըմ :

* * *

Պարահանդէսի մէջ,

Կօմիկ, շու դըրմըզը սաչլը տամայը թանըյապիլտին
մի . . .

— Պրադ դարտաշ, սապահա գատար պէրապէր օյ-
նատըմ, պիր թիւրլիւ թանըյամատըմ,

— Եազըզ սէնին գուրնազլըզընա, ֆամիլեան տէյի՞լ
մի տիր :

— Նէ սէօյլէյօրսըն, ֆամիլեամ մը ըտը, շիմտի պու
. . . պէնիմ իլէն էյլէնիյօրսըն, ծնուն սաչլարը սիյահ
տըր :

— Սէն օ էվրփալըլարը կէօրտիւն մի, փարայը
վէրտիյին կիպի հէր թիւրլիւ ըէնկէ սօգարլար տտամը :

* * *

Օրիորդները բարեկենդանին օրերը ինչո՞վ կգրաղին :

— Սուարէի մէջ յարմար անկաթէնիւր գտնուելու
ցանկը պատրաստելով :

* * *

Խնդեցա՞ք օրիորդ, մոռցա՞ր ձմեռ ըլլալը, հիմա
չըջազգեստի ատենն է :

— Ներեցէք պարոն, իմ ընութեանս մէջ մսելը խիստ
քիչ անգամ պատահելուն հաստ եւ տձեւ բան հագնելէն
չեմ խորթիր :

— Բայց երեսնիդ սարսափելի կերպով կապոյտցեր է,
լինծի անանկ կուգայ կոր որ դուք բան մը կ'ըլլաք կոր
բայց բան մը չըլլալ կը ձեւացնէք կոր, կ'աղաչեմ տուն
դացէք եւ այդ չըջազգեստը փոխելով ուրիշ հաստ մը
հագէք, միթէ ձեր առողջութիւնը նորաձեւութեան զո-
հելու չափ տխմար էք :

— Քաւ լիցի պարոն, բայց ափսոս որ չըջազգեստս
դեռ լիցցած չէ :

— Հա . . . Ֆիստանի գօգօզութիւն կայ :

* * *

Ձձեր Հոգաբարձութիւնը ողջունելու պատիւն ու-
նենալովս հանդերձ, պատիւ ունիմ նաեւ ձեր Հոգաբար-
ձութեան իմացնելու թէ զպրօցնուս վիճակը գէշ է, թէ
այդ ձեր բերած վարժապետը դեռ սաղմոսը ուրիշէն սով-
րելու կը կարօտի, եւ ասով խեղճ մանկտին ի զուր իւր
թանկազին ժամերը կը կորսնցունէ կոր :

— Ի՞նչ ընենք բարեկամ, Ժողովուրդինս եկեղեցիէն
պաղած է, եւ ինչպէս որ յայտնի է թէ Ժողովրդեան լու-
մայովն պիտի գնենք այս յարկին տակ պատասպանեալ
մանկաւոյն համար պէտք եղած կրթութիւնը . . . սա-
կայն առ այժմ ցաւօք սրտի ստիպեալ եմք այս չափով

դո՞ն ըլլալ եկեղեցւոյ անտուկին անսասան հրամանին առ-
ջեւ ի ծունր խոնարհելու ակամայ բռնադատեալ ըլլալովի
— Բայց այսու խեղճ տղաքներուն ապագան կ'ան-
մահացնէք կոր :

— Ի՞նչ ընենք անտուկին կամքը այս է :

— Այդ կամքը կոտորելու է եւ եթէ պէտք ըլլայ
անտուկն ալ :

— Բայց մէջը բան չկայ :

— Չըսե՞ս որ գօգօզութիւն կայ :

ՕԽՏԸ ԲԱԽԻ

Յայտնի է ջերմեռանդ ուխտաւորաց թէ այս չար-
թուրնէ սկսեալ օխտը բախիի հանդիսաւոր տօնախմբու-
թիւնը կը նուիրագործուի յամենայն Արքատօլական այազ-
մայս մայրաքաղաքիս եւ ամենայն տեղեաց :

Այս հրաչալի հանդիսաւոր աւուրց մէջ զամենայն
ջերմեռանդն եւ բարեպաշտ նուէրս ձեր ի փառս իւր
հաճեալ ընկալցի, ձեր տրոց միոյն փոխարէն հարիւրա-
պատիկ, հազարապատիկ եւ բիւրապատիկ պարգեւեացէ,
կեանս երկարս պարգեւեացէ, ամէն տարի հրաչալի բա-
խիին բարեխօսութեամբ զձեզ անփորձ եւ անսասան հա-
սուսցէ ամէն :

Մնաց որ յառաջիկայ հրաչալի աւուրց մէջ մինչեւ ի
բախլա խորան, ինչպէս որ չարթիլ արժան է ծանուցա-
նելու է ձեր բազոսասիրութեան :

Նայեցէք որ մաստիքային եւ տիւղին աղէկ տեսա-
կէն ըլլայ, զի այն է հաճոյ եւ ընդունելի առաջի Բագո-
սային կամաց :

Երկրորդ, օխտը բախին կարեւոր թուով մը չբազ-
մապատկած՝ այազմաներէն դուրս չելնէք, մանաւանդ
գետինները սառած ատեն, որպէսզի դիւրաւ կարենաք
պար առեալ եղանակել առաջի Բագոսի խըզախախաղաց
միւռաքանութեամբ :

Երրորդ, օրապրական հաշուով արձանագրէք այս հը-
րաչալի աւուրց մէջ հրաչագործ այազմայից տուած կա-
մաւոր նուէրներնիդ ի յիշատակ ձեր առատածեռն բարե-
պաշտութեան :

Չորրորդ, ամենայն երկիւղածութեամբ մինչեւ ցմահ
աչքերնուդ առջեւէն չանհետացնէք զտուրս ձեր եւ ու-
ղորմութիւնս, եւ փոխարէն ստացած բարի բարի հան-
գամանս որ ողորմութեամբ Բագոսի կը շնորհաբախուին
ձեր վրայ թէ այս հրաչալի աւուրց մէջ եւ թէ ուրիշ օ-
րեր :

Հինգերորդ, առաւօտները անկողիններնուդ ելած ա-
տեննիդ ահիւ դողութեամբ սառեցէք, երեսնիդ դոյնը
թող նետէ որ կեղծաւորներու պէս չըլլաք, այլ Բագոսի
կատարեալ որդիքն ըլլաք :

Տէր Բագոս իւրովը շնորհօք զարդարեցուսցէ զձեզ,
ամէն :

Խ Ա Ղ Ի Դ Է Մ Խ Ա Ղ

Բարիգու ալանդակ թաղի մը երգեցիկ սրճարանին մէջ, Օրիորդ Ռօզալի, երգչուհի-աստղն, իրիկուն մը միջնարարի ատեն, հետեւեալ տոմսակն ստացաւ,

«Օրիորդ,

«Պատահմամբ այս տունը մտայ եւ կը խոստովանիմ թէ ձանձրոյթ կը զգայի երբ Դուք հկաք երգեցիք ձեր հեշտալի երգն։ Բա՛ն տան լ'էօյլ . . .»

«Ո՛հ, օրիորդ, չեմ կրնար ըսել թէ ինչ ազդեցութիւն ըրին վրաս ձեր գեղն ու տաղանդն։

«Սքանչացած էի։

«Ինքնիրենս ըսի. «ո՛չ, անկարելի է որ ծանօթութիւն չունենամ այսքան քնքոյշ կնոջ մը հետ։

«Կ'ուզէ՞ք զիս լօրտէ մ'աւելի երջանիկ ընել։

«Զիս պատուելու համար այս երեկոյ հրամեցէք հետս ընթերլու Գասրան-Ռուժի ճաշարանը. յաւարտ ներկայացման ձեզ պիտի սպասեմ։

«Ձէ՛ մի՛ ըսէք, եւ ընդունեցէք առաջարկս։

«Ձեր բարութեան փոխարէն պատիւ ու մեծարանք։

«Հաճեցէք ընդունիլ, եւ ին։

«Ստորագր. Պարոն Տիւմօն-Պիլիէ։»

Օրիորդ Ռօզալի պատռեց պահարանը որոյ մէջ էր այս սիրուն տոմսակը բայց մի եւ նոյն վայրկեան տեսարան ելնելու կոչուելով շուտ մը գնաց, թողնով թուղթն իւր արգելադրողի սեղանին վրայ։

Օր. Ժիւլիէդ, իւր օթեկակիցն, վստահելի զաղտնապահութեան տէր չէր։ Տոմսակն առաւ, աչքէ անցուց, յետոյ հաճոյք զգաց զայն կարգաւոր առաջին գերասան Պ. Էտմօնի եւ զաւելցուցող Պ. Ալէքսանդրի զորս փոխն ի փոխ կը պատուէ իւր շնորհօք։

Սոքա, տեսնելով որ խնդիրը սիրոյ յայտնութեան մը վրայ է, խորհեցան թէ պէտք է դաս մը տալ այս պարոնին որ նոյն հաստատութեան անմեղուկ երգչուհիներն հրապուրել կը փորձէր։

Իսկոյն հետեւեալ պատասխանը խմբագրեցին։

«Պարոն,

«Ձեմ կրնար ձեր մեծարանաց անտարբեր մնալ։

«Կը տեսնեմ որ կը հասկնաք այն մեծ արուեստն ուրուն համեստ մի թարգմանն եմ։

«Կ'ընդունիմ ձեր ընթերցաց հրաւերն, բայց պայմանով մը։

«Գիտէք թէ պատուաւոր կի՛ն մը շկրնար անծանօթի մը հետ միմակ տեղ մը երթալ։

«Չորս հոգւոյ համար լաւ ճաշ մը պատրաստել կուտաք։ Օր. Ժիւլիէդ, իւր բարեկամը Պ. Էտմօն եւ իւր ընկերը Պ. Ալէքսանդր ինձ պիտի ընկերաման եւ մասնակից պիտի լինին ձեր պատրաստած խմորից։

«Գացէք ի Գասրան-Ալիօ, խցիկ մը, ներկայացուցէ՛ն վերջ, այսինքն կէս դիշերուան միջոցները։

«Ընդունեցէք բարեւներս։

Բնականաբար նամակն «Ռօզալի» ստորագրուեցաւ եւ մանչու մը ձեռքը ընկուեցաւ։

Կէս գիշերին, ընթերթը պատրաստ էր եւ Պարոն Տիւմօն-Պիլիէ կ'ըսպասէր իւր հրաւերելոց։

Պ. Պ. Էտմօն եւ Ալէքսանդր ինչպէս եւ Օր. Ժիւլիէդ չուշացան զալու։ Բայց Տիւմօն զարմացաւ տեսնելով որ Ռօզալի հետերնին չէր։

— Համբերեցէք, ըսաւ երկու մարդոց մին, խեղճ աղջիկը բազմ չունեցաւ, իւր պաշտպանը եկաւ զայն տանելու։ Անոր հետ գնաց բայց խոստացաւ անպատճառ հոս ըլլալ աղանդերի ատեն։ պիտի ջանայ օձիքն ազատել ձերէն կարելի եղածին չափ շուտ։

Սեղան նստան։ Յոյժ զուարթ եղաւ։ Վառեակը լաւ խորոված էր, խեցեանի համեմբք բերնի ջրերը կը վազցնէր, ամէն ինչ համեղ ու հիւթեղ։

Սակայն պարոնը մերթ ընդ մերթ անհամբերութեան նշաններ ցոյց կուտար։ Ինչո՞ւ իւր սիրականը կ'ուշանար։

Եւ կոչնականք իրեն կ'ըսէին միշտ. «սպասեցէք քիչ մը. հիմայ կուգայ»։ Բայց ծիծաղի քրքիչք ու աչքի շարժումներ անվստահութիւն կը ներշնչէին նմա։

Բայց եւ այնպէս իւր զգացումները չյայտնեց։ Միայն պատեն վայրկեան մը գրպանէն տփիկ մը հանեց։

Տփիկը գեղեցիկ աղամանդ մը կը պարունակէր։ «Այս գոհարը, ըսաւ անհոգութեամբ, Ռօզալիին պահած էի։

Օր. Ժիւլիէդ կամացուկ մը անոր մօտեցաւ անոր ըսածին աւելի հետաքրքիր ըլլալ կ'երեւէր։ Փողկապին ասեղը դիտելու պատրուակաւ, ճարը գտաւ անոր դունչը խտրուելու իւր ծամերով։

Միւս երկուքը, սոյն միջոցին, չամբանեան կը կոնծէին։ Եւ որովհետեւ երկուքը մէկտեղ կը խօսէին բարձրաձայն, Պ. Տիւմօն-Պիլիէ եւ իւր շնորհագեղ ընկերուհին կարողացան ցած ձայնով խօսակցիլ։

Ինչ ըսին իրարու։ Չգիտենք, Բայց յանկարծ պարոնն ըսաւ բարձր ձայնով։

— Գաղափար մը։ Բանի որ Ռօզալի ինք չգար. ես կ'երթամ զինք բերել։

— Շատ լաւ, ըսաւ Պ. Ալէքսանդր, գացէք բերէք զինքը. շատ զուարճալի բան մը կ'ըլլայ։

— Այո՛, բայց չգիտեմ ուր բնակիլը։

— Ես գձեզ կը տանիմ, ըսաւ Օր. Ժիւլիէթ։

Եւ մեկնեցաւ պարոնին հետ, մինակ թողնով իւր ընկերներն որք խնդալէն կը մարէին, միտք բերելով այն անհասկնալի խօսակցութիւնը որ պիտի անցնէր ընդ մէջ պարոնին ու Ռօզալիին զոր առաւօտեան ժամ երեքին յանկարծ պիտի արթնցնէին։

Բանի մը վայրկեան ետք, Պ. Պ. Ալէքսանդր եւ Էտմօն, գինովցած, քթերնին փռոցին վրայ, բռունքնին գոց կը քնէին։

Բոլորովին լուսցած էր արդէն երբ մանչը խցիկին դուռը զարկաւ զանոնք արթնցնելու համար։

Աչքերնին բացին եւ շատ զարմացան միմակ ըլլալուն վրայ։

— Ժիւլիէդ չեկա՞ւ ուրեմն, հարցուց Պ. Ալէքսանդր։

— Եւ պարոնը, ըսաւ Պ. Էտմօն, միթէ պարոնն ինչ գողցա՞ն։

Քիչ մը սպասելէ եւ միտքերնին արթնցնելու համար

ուսման մը ջուր խմելէ զկնի, ճաշարանէն մեկնելու պատարաստուեցան:

Բայց ճաշարանապետն զանոնք կեցուցելով՝ ծախուց ցուցակը ներկայեց:

Մեծ եղաւ երկու պարոնայց զարմանքը. ի՞նչ, ծախուց ցուցակ: Արթի պարոնը վճարած չէ՞ր ընթերցաց ծախքը:

Ուրեմն անարգ մատուցեալն մը զո՞հ գացած էին: Մեկներ էր, թողով հաշիւը իւր հրաւիրելոց եւ մանաւանդ ժիւղիէթն ալ վերցուցեր էր, մասնի՛շը: Սակայն ճաշարանապետը կը պնդէր իւր պահանջման վրայ, ի զուր երկու հրաւիրեալք կ'առարկէին թէ իրենք բան մը հրամայած չէին:

— Իմ ի՞նչ հոգս, կը յարէր միւսը, դուք պիտի վճարէք: Ստակնիդ վերջը առէք ձեր բարեկամէն, դուք անշուշտ գիտէք թէ ուր կը բնակի, ես ո՛ւր դանեմ զինքը:

Հարկ եղաւ երթալ ոստիկանապետին: Հոն երկու ընթերցիք, ափ ի բերան ըլլալով իրենց անունն յայտնեցին, բայց ստիպուեցան խոստովանիլ թէ զրամապահուն մէջ երկուքը միանգամայն տաան եւ ութ սու միայն ունէին:

Այսքանը չէր կրնար բաւել:

Ի վերջոյ ճաշարանապետն իրենց գտնուած սրճարանի տնօրէնին մատոյց իրենց ամսականներուն զբաւման վճարակը մը:

Այս գրաւման-վճարակն առթիւ երկու դերասանք դատ բացին. իրենց դատը կը տեսնուէր վերջերս եւ դատաւորն որոշեց որ իրենց ուժակին մէկ քառորդը, այն է 25 ֆռ. վճարեն ամսէ ամիս:

Աւելորդ է ըսել թէ Պ.Պ. Ալէքսանդր եւ Էսմոն յետին ծայր զայրացած են:

Կեղծ պարոնէ մը խաբուիլ. ու իրենք որ այնքան լաւ խաղ մը խաղացեր էին, իսկըքէ դուրս բան է: Միտք ունենալէ ձանձրանալու աստիճան:

ՏՐԲԱՆ

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Քա մարդ, ես քեզի քէօմիւր ըսի, դուն աս գիշեր կէսէ քօնեաք պերեր ես:

— Տաքնալու համար չէ մի կնիկ, չօճուկներուն մէջ մէկ հատ խմցուր կը տաքնան, մէյմէկ հատ ալ մինք կը տնկենք լմնեալ գնաց, հէմ փորեմիս բան մը կը մտնայ հէմ ալ տահա էքօնօմիւր կ'ըլլայ:

* * *

Նէօ միւսիւ Բէթրի, կիտէյօրսըն, պարէ գասապաօղրա տա պիր աղ էթ ալ, պագալտան տա պիրազ բիրինճ իլէն եաղ եօլլա:

— Պէ գարը, պու գըշ պէնի գասապա պագալա եօլլամա, օնլարը սիզ պիր չէյէ պէնդէտին, պէն եալընըզ քէօմիւրիւ իւսթիւմէ ալապիլիւրիւ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մոսկուոյէն հետեւեալը կը գրեն մեզ յունվար 26 թուով:

Թիֆլիսի թերթերը իրենց վերջին թիւերուն մէջ Պոլսոյ լրագիրներէն հետեւեալ հատուածը տրամադրած էին:

«Ռուսահայ ժամհարեան Իսահակ աղա, որուն մահը ծանուցինք, Մարաշի Մանկանոցին ի նպաստ երեք տարուան համար սահմանած տարեկան 360 ալան ոսկիէն զատ 240 ալան ոսկի եւս երեք տարուան համար ուրիշ դաւառի Մանկանոցներու սահմանած է, որով երեք տարուան համար համադուար 1800 ոսկիի գումար մը Ս. Պատրիարք Հօր տրամադրութեան տակ գրած է:»

Չը գիտեմ որ լրագիրը տուած է այս լուրը, բայց գիտեմ որ այդ գումարը տուող Իսահակ ժամհարեանը ողջ է եւ հոս կը բնակի: Մեանող Իսահակ ժամհարեանը 85 ամեայ ազնիւ ծերունի մըն էր, հայր ծանօթ ժամհարեան եղբայրներու: Յովհաննէս, Իսահակ, Նիկողոս, Աղեքսանդր եւ Աթանաս հինգ եղբայր են. Աղեքսանդր կը բնակի ի Շուշի, միւս չորսը ի Մոսկուա են եւ ժամհարեան եղբարք անուամբ զրամատուն մը ունին: Ասոնք են Ս. Պատրիարք Հօր տրամադրութեան ներքեւ 1800 ոսկի դնողները:

Այս անդեկութիւնը կուտամ Ձեզ, որպէս զի եթէ կարելի է հրատարակելով ուղղէք վերոյիշեալ սխալ լուրերը:

Տարակոյս չունիմ որ ամէն Հայ շատ գոհ կ'ըլլայ լսելով որ որքերու հայր հանդիսացող ժամհարեան եղբայրներէն Իսահակը մեռած չէ, կապրի:

(Ճերիսեի Շարգիյե)

— Կրօնական ժողովոյ երեքարթի նստին մէջ, որ տեղի ունեցաւ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, եւ որուն ներկայ էր երկու եպիսկոպոսներէն ատենապետ Տ. Դրիգորիս Արք. կարգացուեցաւ նախկին Պատրիարք Տ. Խորէն Արքեպիսկոպոսին մէկ գիրն, որով կը գանգատի թէ Բիզանդիոնի մէջ Հայ. Եկեղեցւոյ վարդապետութեանց դէմ բաներ կը գրուին: «Հորոմներ, Մորոսներ, Բուզանդիոնի մէջ անկրօն բաներ կը գրին եղեր, եւ Բիզանդիոն իր համամտութիւնը կը յայտնէ եղեր: Ի հաստատութիւն այս ըսածին, լրագրոյս ալ եւ ալ կտորները ներփակած էր, հանելոգ Հորոյի վերջին յօդուածէն, մեր Ազգ. Քրօնիկէն, եւն, Հետեւապէս, Արքեպիսկոպոսը կ'առաջարկէ Կրօն. ժողովին որ զԲիզանդիոն ածէ ի կրօնասիրութիւն եւ ի պարտ ու պատշաճ ոճ յօդուածադրութեան յեկեղեցական իրս եւ խընդիրս, ի բարօրութիւն զաւակաց Հայ. Ս. եւ Առաքելական Եկեղեցւոյ. Արքեպիսկոպոսական գրին ընթերցումէն ետքն, անոր մէջ յիշուած խնդրոյն վրայ կարծեաց փոխանակութիւն մը ըրին ժողովականք: Որոշուեցաւ զաղտնի պահել թէ՛ խորհրդակցութիւններն եւ թէ՛ տըրուած որոշումը: Բայց կը լսենք որ երբ կարգացուեր է այն կտորն ուր ըսուած էր թէ «Եթէ Ամուսնալուծման խնդիրն եկեղեցականաց քուէին զրուի, ամուսնացաք

կղերին ստուար մեծամասնութիւնը նոյն հետայն կը քուէարկէ զայն», քահանայ մը զիտել տուեր է թէ « Խնդիրը թո՛ղ քուէի զրուի, եւ արդիւնքը պայծառօրէն կ'երեւի »: Կ'ըսուի թէ ժողովը խնդրեր է իր Ս. Նախագահէն որ խրատական մը ուղղէ ազգային լրագրութեան՝ Արքեպիսկոպոսական գրով յիշուած խնդրոյն նշկատմամբ:

— Ամուսնացումնորքեան հրաւան մը. — Կրօն. ժողովը, կ'երեւի թէ Ս. Հայրապետին վճիռներէն խրատած, ինքն ալ ամուսնալուծութեան հրաման մը տրուաւ երեքշարթիի նստին մէջ: — Զմիւռնիոյ Առաջնորդ Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Պատրիարքարանի ծանուցանելով թէ Աղշէհրցի Ստեփանեան Եղիայի կիներն՝ Աղաւնի՝ կրօնափոխութեան դիմելով ամուսնացած եւ զաւակներու տէր եղած է, անօրէնութիւն մը խնդրած էր Ստեփանեան Եղիայի համար: Կրօն. ժողովը որոշեց Ստեփանեան Եղիայի վերստին ամուսնանալու հրաման տալ, եւ այս որոշումն հաղորդել Զմիւռնիոյ Առաջնորդարանին:

— Բերայի Հուգոլգ մահքէմէսիի անգամ եւ Թաղ. Խորհրդոյ Ատենապետ Ունճեան Մարգարէ Էֆէնտիի ընդ Օրիորդ Ֆուլիի Քէմհանեանի Պսակի հանդէսը Հինգշաբթի օր կատարուեցաւ իւր բնակարանին մէջ, կնքահայրութեամբ Վսեմ. Ունճեան Աբիկ Էֆէնտիի:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՁԴ

Աղգային եւ օտար վարժարաններու մէջ դասախօսող ինչպէս նաեւ առեւտրական հրապարակին վրայ երկտրատու փորձառութիւն ունեցող պատուաւոր անձ մը, Անգլիերէն եւ Գաղղիերէն թղթակցութեանց եւ Տոմարակալութեան դործնական դասեր տալու պատրաստ է: Դիմել խմբագրատունս:

ԾԵԾՈՒԱԾ ԶՈՒՏ ԽԱՀՈՒԷ

Թիթեղեայ տուփի մէջ. 250 կրմ. 3 1/2 զրշ.

» » » 125 » 1 3/4 »

Աղյասները մի մոռնալ

Ռիօի առաջին տեսակէ սոյն խաճվէն տուփերու մէջ զրուած կը ծախուի ինպտատ Ս. Յակոբայ Հիւանդանոցին, ուրկէ գոյացած հասցիքով հարկերաւոր աղքատներ եւ անոք մանուկներ պիտի խնամուին, հետեւաբար ամէն ոք այս խաճվէն գնելով, աժան եւ ազէկ տեսակ խաճվէ առած ըլլալէ զատ, աղքատներուն եւ հիւանդանոցին օգնութիւն մըն ալ ըրած պիտի ըլլայ:

Կեդրոնատեղին է, Ղալաթիա, Եէնի ճամբի ճատտէսի, Զինճիրի խանին կից, թիւ 70. ուր պէտք է դիմել, անկասկած ըլլալու համար:

Կը ծախուի նաեւ հետեւալ խանութները եւ ուրիշ ծխավաճառներու եւ մանրավաճառներու քով:

Բերա, Շիտակ ճամբան 136 եւ 54 թիւ չաքարավաճառ Սարիմ աղայի խանութները:

Բանկալթի, մանրավաճառ Աճէմեան Գրիգոր աղայի խանութը:

Օրթաքէօյ, Քէթէնեան վիչէն աղայի խանութը:

ՊՐՊԱՆԻ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ - ՕՐԱՑՈՅՑ

1898

Ի վաճառ ելած է հետեւեալ գներով:

Ընտիր լաթակաղմ 2 1/2 գահեկան:

Նոյնը ոսկեղօծ ճգսանով 4 գահեկան:

» չակոէն եւ մատիաով 7 1/2:

» ընտիր թղթի վրայ ապուած 15:

Կեդրոնատեղիք՝ Սուլթան Համամ Պաղտատեան գրատուն թիւ 14 եւ 2. Թորոսեան գրատուն վալիտէ խան թիւ 16:

Կը գտնուի Բերա Հայ ծխավաճառաց քով, Կալաթա Վրոյրի եւ Ռօմանի թղթավաճառանոցը, եւ Պօլիս բոլոր գրավաճառաց քով:

ՀՈՆԿ - ԳՈՆԿ — ՍԷՅԼԱՆ — Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ԻՍԱԳՈՒԵԱՆ

Ճեղալ պէյ խանի դրան կից թիւ 10

Ամենէն ընդարձակ թէյի վաճառատունն ի Կ.

Պոլիս, որ ճիւղեր ունի Օսմ.

Տէրութեան ամէն կողմերը:

Գաւառաց ապուպրանքները

փութով եւ խնամով կը դոր-

ժադրուին: Զինական, Հնդիկ,

Ճալայի եւ Սէյլանի ընտրե-

լագոյն թէյք, ուղղակի բեր-

ուած հոս: Թէյի նոր հունձքն

սկսած է դալ: Զգուշացէք

սոյն վաճառանիչին կեղծե-

րէն:

Փնտուել ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ եւ ԻՍԱԳՈՒԵԱՆ ստորագրութիւնը:

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԿՏԱԿԸ

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Վ Ի Տ Ա Ս Ե

Հոգ չէ դեռ ժամանակ ունինք պատմէ տեսնեմ ինչ խաղ խաղացիք իրեն :

— Քանի մը չաբաթ առաջ, Շարապ իսկէլէսի լաստին վրայ, Պիւլպիւլ ընկերոջն հետ ձուկ կորսայինք. մեր խումբին պարագլուխը գալով մեզ գտաւ եւ առաջարկեց որ իրեն հետ ճաշելու երթանք. մենք ալ կարգերնիս կողովներնուս մէջ գնելով իրեն հետեւեցանք. ճանքան մեզ պատմեց թէ առջի գիշերը ժամը մէկին միջոցները Բերա էքտալօֆօզ գազի օյին մէջ խեղճ պատանի մը գտեր է որն որ անոր ասոր կը պաղատի եղեր որ իրեն գործ մը տան ապրելու համար, Պէտք այս պատանին մեղքնալով նոյն գիշերը իւր բնակարանը տարած պահուն Գալաթա սարայի քովի փողոցին բերնի սրճարանը կը մտնայ ընկերը դուրսը թողնով հոն Տիմիթրօյին կը հանդիպի որն որ նոյն գիշերը ժամը չորսին միջոցները Գալաթայի աշտարակին պարիսպին կողմը գտնուիլը ապսպրեց Պէտքին. բարեկամս սրճարանէն ելնելով երբ պատանւոյն քով դարձեր է, զայն մեծ անձկութեան եւ վախի մէջ տեսնելով պատճառը կը հարցնէ, այն ատեն սղան կը պատմէ թէ Բերայի մեծ հրդեհին օրը. մարդուն մէկը զինքը առեւտնադելով Տիմիթրօյին տարեր է, Տիմիթրօ ալ ես քու հայրդ եմ ըսելով՝ ժամանակ մը սղան իր քովը պահելէ վերջը...

— Կեցիր ըսաւ Կիրգա գրեթէ հեւալով, Բերայի մեծ հրդեհը 1870 մայիս 25ին պատահեցաւ, ասկէ գրեթէ 10 տարի առաջ, այնպէս չէ:

— Շիտակը չեմ գիտեր, ես այն ժամանակ դեռ պղծտիկ էի:

— Այդ պատանին տեսա՞ր դու, քանի՞ տարեկան կայ:

— Անձամբ զինքը չը տեսայ. բայց Պէտք նոյն օրը մեզ ըսաւ թէ Տիմիթրօ տասը տարի առաջ՝ կերեւի որ հարուստ ընտանիքէ մը վեց տարեկան սղայ մը գողցեր, Սարընարէն ժամու չափ հեռու Իսկիւմբիւ գեղ կնոջ մը քով պահելէ վերջը սղան ուրիշ տեղ փոխադրելու համար իւր մարդոցմէ միոյն հետ մի քանի օր առաջ Պոլիս կիջեցնէ. սղան կամուրջին վրայէն խոյս տալով, պատահամբ գիշերը ժամը մէկին էրթալօֆօզին մէջ Պէտքին կը հանդիպի որն որ մեղքնալով կառնէ իր բնակարանը կը տանի. արդ վեց տարեկան եղած ատեն առեւտնադուր եւ տասը տարի ալ Տիմիթրօյին քովը մնացեր է եւ որմէ կը հետեւի թէ պատանին այժմ տասն եւ վեց տարեկան ըլլալու է:

— Տէր Աստուած ըսաւ Կիրգա ինքն իրեն խօսելով, ահաւասիկ սաղայէլական մեքենայութիւն մը. Դաւիթեանցի հրիտակը գողցեր եւ ժառանգորդներէ մին առեւ-

տանգելով իրեն որդեգրեր է, որպէս զի ժամանակին Դաւիթեանցի միլիօնները ձեռք անցունէ, ալ տարակոյս չիկայ որ Օհան իրեն ղործակիցնէ, է՛հ իրաւ որ ըսաւ ձեռքերը չփելով, պարոն Ռուբէն եթէ այս ամենը իմանայ, արդեօք որչափ պիտի ուրախանայ. եւ խօսքը Գուլային ուղղելով ինձ նայէ սղաս ըսաւ, այս պատմութիւնը մանրամասնաբար պատմէ ինծի:

— Պատմելիքս շատ երկար չը տեւէր, յետոյ միտքը խորհուրդ մը գալով յարեց. բայց կարծեմ թէ այսպէս չաղակրատելով ընկերոջն Պէտքին տուած խոստմանս դէմ կը մեղանչեմ, այն պատանին մեր ընկերութեան հովանաւորութեան ներքեւ առած ենք:

— Ինչպէս սղաս, կը կարծես որ ձեր պաշտպանելոյն չարութիւն մը կը հասցնեմ, ընդհակառակը չես կրնար երեւակայել թէ որ աստիճան բարիք կը գործես այդ պատանւոյն վրայ ինձ տեղեկութիւն տալով:

Կիրգայի համոզիչ ձայնը եւ վեհ կերպարանքը ստամբակին կասկածները ցրուեցին:

— Զջմարիտ է որ դուք պտտուաւոր մէկն էք, հրեայ սեղանաւորին դիմակը վար առիք առանձ անկէ ձեզի շահ մը հանելու, ձեր տեղ ուրիշներ պիտի ըսէին — ձեր գաղտնիքը գիտեմ պարոն դրամանեդ ծախու առէք զայն ինձմէ —:

Կիրգա հիացած մնաց այս ընկեցիկ սղուն առաքինութեան եւ պատուաւորութեան հանդէպ:

— Ապրիս սղաս գոչեց, ճշմարիտ կ'ըսեմ, դու ինձնէ շատ աւելի կ'արժես:

Պատանին այս գովեստը լսելուն սիրտը փղձկեցաւ եւ աչքերը ինքութեան արտասուքով թրջեցան, պզտիկուց ի վեր ամէն մարդ իրեն քամահարանօք նայած էիր, առաջին անգամն էր որ իր արժանիքը կը գնահատուէր, փողոցի ընկեցիկ սղան մարդու տեղ կը դնէին եթէ չը ակնածէր Կիրգայի վզին պիտի փարէր:

— Զաւակս ըսաւ, ինչ կը մտածես, միթէ կը վարանի՞ս ինձ տեղեկութիւն տալու:

— Ո՛հ ամենեւին, կզգամ որ դիտցածս ձեզ պատմելով մեր պաշտպանելոյն բարիք պիտի ըլլայ ուստի կը շարունակեմ. Տիմիթրօ նոյն գիշերը ժամը 4 ին ժամադրավայրը գալով Պէտքն կը գտնայ եւ կնեղանագիր մը տալով կ'ըսէ թէ՝ այս կնեղանագիրը ցոյց տուր բոլոր փողոցի արտոյաններուն թող փնտռեն. այս պատանին մօրը տունէն խոյս տուած է:

— Փողոցի արտոյանները ո՞վ են հարցուց Կիրգա զարմանօք:

— Մենք փողոցի արտոյաններ կը կոչուինք:

Շարունակելի

Արտոնահատ Ա. ՍԱՐԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԱՅԵԱՆ

(Նախկին ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ Տպարան)

Կ. Պոլիս, Սալթան Համադ 14.